

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
TEISĖS GRUPĖ**

IŠVADA

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL LIETUVOS
RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS 2017 M. KOVO 1 D. NUTARIMO NR. 149
„DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS MOKSLO IR STUDIJŲ ĮSTATYMO
ĮGYVENDINIMO“ PAKEITIMO“ PROJEKTO**

(toliau –Projektas)

(TAP-19-1216; TAIS Nr. 19-13106)

2019-11-26 Nr.NV-3299

Vilnius

Įvertinę Projekto atitiktį įstatymams, Vyriausybės nutarimams bei teisės technikos reikalavimams, teikiame šias pastabas ir pasiūlymus:

1. Pritariame Teisingumo ministerijos pastabai, kad „visi esminiai išorinio vertinimo ir akreditavimo klausimai turėtų būti sprendžiami Nutarimo projektu tvirtinamame apraše, o aprašo nuostatas įgyvendinančios institucijos galėtų reglamentuoti ne daugiau kaip šių institucijų vidaus darbo organizavimo klausimus, bet ne vertinamų ar akredituojamų subjektų teises ir pareigas“. Sistemiskai vertinant Mokslo ir studijų įstatymo 2 straipsnio 3 dalies, 49 straipsnio 2 dalies nuostatas, darytina išvada, kad aukštųjų mokyklų egzilyje išorinio vertinimo atlikimo tvarką (procedūras), kriterijus, rodiklius, vertinamąsias sritis Įstatymų leidėjas pavedė nustatyti Vyriausybei, kartu neįtvirtinęs Vyriausybės teisės perduoti šių įgaliojimų (perigalioti) jokiai kitai valstybės institucijai. Tai, mūsų nuomone, aiškinama kaip įstatymų leidėjo valia pavesti Vyriausybei patvirtinti išbaigtą, visapusišką ir detalų norminį teisinį reguliavimą, kuriuo remdamasis (kurio saistomas) Studijų kokybės vertinimo centras galėtų priimti sprendimą dėl aukštosios mokyklos egzilyje išorinio įvertinimo. Derinimo pažymoje nurodyta, kad Studijų kokybės vertinimo centro tvirtinama Aukštosios mokyklos egzilyje veiklos vertinimo metodika (toliau – veiklos vertinimo metodika) nenustato papildomų teisių ir pareigų akredituojamiems subjektams, o reglamentuoja Studijų kokybės vertinimo centro *vykdomas vertinimo procedūras* ir jų organizavimą. Tačiau Egzilio sąlygomis veikiančių aukštųjų mokyklų išorinio vertinimo ir akreditavimo tvarkos aprašo (toliau – Aprašas) 5 punkto nuostata (kurioje nustatyta, kad Aukštosios mokyklos egzilyje veiklos išorinis vertinimas atliekamas pagal Aprašo 10 punkte nustatytas vertinamąsias sritis ir rodiklius bei *veiklos vertinimo metodikoje nustatytus kriterijus*) suponuoja, kad veiklos vertinimo metodikoje bus įtvirtinamos ne tik procedūrinės normos. Vertinant Aprašo 10 punkto nuostatas kyla klausimas pagal kokius kriterijus bus vertinami šiame punkte aprašyti rodikliai, pvz. aukštosios mokyklos egzilyje valdymo veiksmingumas (Aprašo 10.1.2 p.), personalo valdymo veiksmingumas (Aprašo 10.1.5 p.). Svarstyтина, ar šie kriterijai neturėtų būti nustatomi šiame Apraše.

2. Aprašo pavadinimas nesutampa su nurodytu Projekto 2 punkte. Pastebėtina, kad Mokslo ir studijų įstatymo 2 straipsnio 3 dalies ir 49 straipsnio nuostatos nesuteikia Vyriausybei įgaliojimų nustatyti aukštųjų mokyklų egzilyje akreditavimo tvarką (49 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad Egzilio sąlygomis veikiančių aukštųjų mokyklų išorinį vertinimą organizuoja

Studijų kokybės vertinimo centras Vyriausybės nustatyta tvarka, 2 straipsnio 3 dalyje aukštųjų mokyklų egzilyje akreditavimas taip pat nėra minimas). Atsižvelgiant į tai, siūlytina: 1) įvertinti poreikį tikslinti Mokslo ir studijų įstatymą, įtvirtinant aukštųjų mokyklų egzilyje akreditavimo tvarkos nustatymo teisinį pagrindą; 2) tikslinti Aprašo pavadinimą, Aprašo 1 punktą ir II skyriaus pavadinimą (atsisakant nuorodos į akreditavimą), o nuostatas, susijusias su akreditavimu, siūlytina perkelti į baigiamąsias nuostatas (Aprašo IV skyrius).

3. Aprašo 23.3 papunktyje nustatyta, kad Studijų kokybės vertinimo centras priima sprendimą aukštąją mokyklą egzilyje akredituoti ribojamai, jeigu po pakartotinio vertinimo aukštosios mokyklos egzilyje veikla įvertinama neigiamai. Aprašo 24 punkte nustatyta, kad aukštąją mokyklą akreditavus ribojamai aukštoji mokykla egzilyje negali vykdyti studentų priėmimo, o jos veiklos priežiūros sąlygas nustato Švietimo, mokslo ir sporto ministerija. Pasibaigus akreditavimo terminui aukštoji mokykla netenka leidimo vykdyti studijas ir su studijomis susijusią veiklą. Neaišku koks yra (gali būti) „akreditavimo ribojamai“ terminas, be to, Projekto lydimojoje medžiagoje nepateikta jokių paaiškinimų dėl siūlomo reguliavimo poreikio, taip pat nėra aišku kodėl siūlomu reguliavimu siekiama nukrypti (ir ar pagrįstai siekiama nukrypti) nuo Mokslo ir studijų įstatymo 49 straipsnio 6 dalyje nustatytos tvarkos ir procedūrų.

4. Apraše nėra nustatyti terminai per kiek laiko parengiamos vertinimo išvados, per kiek laiko Užsienio reikalų ministerija atlieka poveikio regionui ir aukštosios mokyklos egzilyje kilmės valstybei srities vertinimą, per kiek laiko Studijų kokybės vertinimo centras priima sprendimą dėl išorinio vertinimo. Toks reguliavimas (jo stoka) antikorupciniu požiūriu laikytinas ydingu, kadangi teisės aktas turi nustatyti jo nuostatoms įgyvendinti numatytų administracinių procedūrų ir sprendimo priėmimo konkrečius terminus.

5. Siekiant sistemiškumo, turėtų būti nustatyti rodikliai Aprašo 10.4 papunktyje nurodytai vertinamajai sričiai.

6. Nors Aprašo 1 punkte įvestas trumpinys – „išorinis vertinimas“, toliau Apraše vartojamos skirtingos formuluotės - aukštosios mokyklos egzilyje veiklos vertinimas (Aprašo 4 punktas), Aukštosios mokyklos egzilyje veiklos išorinis vertinimas (Aprašo 5 punktas), veiklos vertinimas (Aprašo 21 punktas) ir t.t. Siūlytina sistemiskai peržiūrėti Apraše vartojamas formuluotes ir jei jos reiškia tą patį – vienodinti (vartoti įvestą trumpinį).

7. Siūlytina patikslinti Aprašo 2 punkte nurodyto dokumento pavadinimą atsižvelgiant į Mokslo ir studijų įstatymo 46 straipsnio 3 dalį, kurioje nurodytas kitoks šio dokumento pavadinimas.

8. Aprašo 3 punkto 2 sakinyje po žodžio „ministerijos“ brauktinas perteklinis žodis „interneto“.

9. Siekiant nuoseklumo, siūlytina apjungti nuostatas dėl informacijos apie išorinį vertinimą skelbimo (Aprašo 3 punkto paskutinis sakinyss ir Aprašo 30 punktas).

10. Vadovaujantis Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų, patvirtintų teisingumo ministro 2013 m. gruodžio 23 d. įsakymu Nr.1R-298, 6.1 papunkčiu, Aprašo 4 punkte vartotinas sutrumpintas Mokslo ir studijų įstatymo pavadinimas (be žodžių „Lietuvos Respublikos“).

11. Aprašo 6.2 papunktyje, 13 punkte nurodoma, kad išorinį vertinimą atlieka ekspertų grupė, kurią sudaro Studijų kokybės vertinimo centras, Aprašo 9.2 papunktyje, 27 punkte minimi ekspertai, ne ekspertų grupė, Aprašo 6.4 papunktyje minimas „ekspertinis vertinimas“. Siūlytina minėtas formuluotes suvienodinti (atitinkamai sistemiskai peržiūrint ir kitas Aprašo nuostatas).

12. Siekiant teisės akto aiškumo, siūlytina Aprašo 6.5 papunktyje atskleisti formuluotės „paskesnė veikla“ turinį.

13. Aprašo 7 punktą tikslintinas, nurodant kam (kokiam subjektui) savianalizės suvestinės pateikiamos.

14. Aprašo 9.2 papunktyje vartojama formuluotė „materialiosios bazės apžiūra“. Pastebėtina, kad Mokslo ir studijų įstatymo 2 straipsnio 3 dalyje kalbama apie realiųjų (materialinių ir žmogiškųjų) išteklių vertinimą. Jeigu turimi omenyje tie patys vertinimo aspektai, turėtų būti vartojama Įstatyme vartojama formuluotė.

15. Aprašo 11 punkte nustatyta, kad aukštoji mokykla egzilyje Studijų kokybės vertinimo centrui pateikia Užsienio reikalų ministerijos pažymą dėl aukštosios mokyklos egzilyje poveikio regionui ir jos kilmės valstybei įvertinimo. Siūlytina įvertinti, ar vietoj šių nuostatų neturėtų būti nustatyta, kad šią pažymą Užsienio reikalų ministerija pateikia Studijų kokybės vertinimo centrui. Taip pat siūlytume papildyti Aprašą nuostatomis, nustatančiomis minėtoje pažymoje pateikto vertinimo inkorporavimą į vertinimo išvadą.

16. Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšų moksliniams tyrimams, eksperimentinei plėtrai ir meno veiklai plėtoti skyrimo mokslo ir studijų institucijoms tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. kovo 1 d. nutarimu Nr. 149, 2.2 papunktyje minimas kasmet vykdomas universitetų ir institutų mokslinių tyrimų ir eksperimentinės veiklos ir meno veiklos formalusis vertinimas. Jeigu Aprašo 12 punkte minint kasmetinio mokslo (meno) veiklos vertinimo rezultatus turimas omenyje tas pats vertinimas, siekiant sistemiškumo, siūlytina formuluotes vienodinti.

17. Vietoj formuluotės „valstybės duomenų registrai“ (Aprašo 12 punktą) siūlytina vartoti Valstybės informacinių išteklių valdymo įstatyme vartojamą formuluotę „valstybės registrai“.

18. Iš Aprašo 14 punkto nuostatų nėra aišku kokios (kieno parengtos) vertinimo išvados turimos omenyje. Be to, atkreiptinas dėmesys į tai, kad Aprašo 6.4 papunktyje kalbama apie išorinio ekspertinio vertinimo išvadų parengimą, kituose Aprašo punktuose (pvz. Aprašo 16, 19 ir kt. punktai) vartojama formuluotė „vertinimo išvados“. Siūlytina peržiūrėti vartojamas formuluotes ir, jei turimos omenyje tos pačios išvados, įsivesti atitinkamą trumpinį.

19. Iš Aprašo nuostatų nėra vienareikšmiškai aišku koks subjektas (Užsienio reikalų ministerija ar ekspertų grupė) įvertina Aprašo 10.4 papunktyje nurodytą vertinamąją sritį pagal Aprašo 15 punkte nustatytą įvertinimo skalę.

20. Siūlytina įvertinti, ar siekiant teisės akto nuostatų nuoseklumo, Aprašo 14 ir 15 punktai neturėtų būti sukeisti vietomis.

21. Siekiant sistemiškumo, tikslinga terminus skaičiuoti vienu būdu – arba kalendorinėmis, arba darbo dienomis, nes pagal siūlomą reguliavimą tai daroma skirtingai (pvz.: Aprašo 19 punkte – darbo dienomis, Aprašo 23 punkte – kalendorinėmis, Aprašo 26 punkte – tiek darbo, tiek kalendorinėmis ir t.t.).

22. Siūlytina įvertinti Aprašo 19 ir 22 punktų nuostatų santykį (įskaitant ir tai, ar šių punktų nuostatos nesidubliuoja). Neaišku kodėl vienu atveju informuojama aukštoji mokykla egzilyje ir Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, kitu atveju – Švietimo, mokslo ir sporto ministerija ir Užsienio reikalų ministerija, aukštoji mokykla neinformuojama. Jeigu Aprašo 22 punktu siekiama nustatyti pareigą informuoti atitinkamus subjektus apie pakartotinio vertinimo rezultatus, tuomet taip ir turi būti nurodyta. Be kita ko, siekiant sistemiškumo, Aprašo 22 punkte

nurodytiną informavimo terminą.

23. Aprašo 20 punkte vietoj nuorodos į „23.2 punktą“ įrašytina nuoroda į „23.2 papunktį“.

24. Aprašo 21 ir 25 punkte vartojama formuluotė „sprendimas dėl aukštosios mokyklos egzilyje įvertinimo“, Aprašo 23 punkte formuluotė „vertinimo sprendimas“, siūlytina vienodinti (taip pat žr. šios išvados 6 pastabą).

25. Aprašo 23 punkte nurodytas atitinkamo termino atskaitos momentas – sprendimo priėmimo diena, Aprašo 21 punkte – sprendimo įsigaliojimo diena. Svarstytina, ar neturėtų būti suvienodinta (jeigu būtina nustatyti skirtingą reguliavimą, siūlytina tai pagrįsti).

26. Būtina tikslinti Aprašo III skyriaus nuostatas (įskaitant ir skyriaus pavadinimą) ir vartoti vieną formuluotę – arba „skundas“ arba „apeliacija“.

27. Siekiant sistemiškumo, siūlytina tikslinti Aprašo 27 punktą, siekiant vienodinti informavimo apie priimtus sprendimus terminus (Aprašo 19 punkte – 3 darbo dienos, Aprašo 27 punkte – 5 darbo dienos).

28. Priimat Lietuvos Respublikos Mokslo ir studijų įstatymo 2, 4 ir 49 straipsnių papildymo įstatymą, jo aiškinamajame rašte buvo nurodytas toks įstatymo tikslas – sudaryti galimybes Lietuvos Respublikos Vyriausybei ir Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministrui nustatyti sąžiningas, adekvačias ir kartu *specialias* studijų kryptų vertinimo ir akreditavimo, aukštųjų mokyklų išorinio vertinimo, realiųjų išteklių vertinimo, leidimo vykdyti studijas ir su studijomis susijusią veiklą suteikimo ir jo panaikinimo procedūras, kriterijus, rodiklius, vertinamąsias sritis užsienio kilmės Lietuvos aukštosioms mokykloms, veikiančioms Lietuvoje priverstinėje emigracijoje (egzilyje). Vertinant tai, kad Mokslo ir studijų įstatymo 49 straipsnio 2 dalies nuostatas (Aukštųjų mokyklų ir užsienio valstybių aukštųjų mokyklų filialų, išskyrus egzilio sąlygomis veikiančias aukštąsias mokyklas, išorinio vertinimo ir akreditavimo tvarkos aprašą, vertinamąsias sritis ir rodiklius tvirtina švietimo ir mokslo ministras) įgyvendinantis švietimo, mokslo ir sporto ministro įsakymas nėra priimtas, nėra galimybės nustatyti, ar Projektu yra nustatomos *specialios* su aukštųjų mokyklų egzilyje susijusios teisės normos.

Teisės grupės patarėja

Jelena Kučeriaviene

Teisės grupės vyresnioji patarėja

Daiva Gubistienė

Jelena Kučeriaviėnė, tel. +370 706 63935, el. p. jelena.kuceriaviene@lrv.lt